

บทความวิชาการ

เปิดประตูสู่ประชาคมอาเซียน ในปี 2558

จิฟติกาล พลบัติ¹
จิฎติภักษ์ แก้วพันธุ์บุตร²

ปัจจุบันโลกมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างมากมายในหลายด้าน ทั้งทางด้านสังคม ด้านการเมือง และด้านเศรษฐกิจ ทำให้ประเทศไทยต้องเผชิญกับความท้าทายใหม่ ๆ มากมาย เช่น การก่อความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ การก่อการร้าย ยาเสพติด อาชญากรรมข้ามชาติ ภาวะโลกร้อน พิบัติภัยธรรมชาติ สึนามิ น้ำท่วมหนัก ตลอดจนภาวะทางเศรษฐกิจ เช่น ค่าเงินบาท มาตรการการนำเข้าส่งออกสินค้า การแข่งขันทางเศรษฐกิจกับประเทศอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประเทศจีนและประเทศอินเดีย ซึ่งมีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างก้าวรวดเร็ว เป็นต้น ทำให้ไทยต้องยอมรับและปรับตัวเพื่อเตรียมรับมือกับสิ่งต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต การรวมตัวกันของกลุ่มประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จึงเป็นกลไกสำคัญในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว

ประชาคมอาเซียน หรือ สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of South East Asian Nations : ASEAN) เป็นองค์กรระหว่างประเทศระดับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีจุดเริ่มต้นโดยประเทศไทย มาเลเซีย และฟิลิปปินส์ ได้ร่วมกันจัดตั้ง สมาคมอาสา (Association of South East Asia) เมื่อ พ.ศ.

2504 เพื่อการร่วมมือกันทาง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม แต่ดำเนินการไปได้เพียง 2 ปี ก็ต้องหยุดชะงักลง เนื่องจากความผกผันทางการเมืองระหว่างประเทศอินโดนีเซียและประเทศมาเลเซีย จนเมื่อมีการฟื้นฟูสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างสองประเทศ จึงได้มีการแสวงหาหนทางความร่วมมือกันอีกครั้ง สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จึงก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 8 สิงหาคม 2510 หลังจากการลงนามในปฏิญญาสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Declaration of ASEAN Concord) หรือเป็นที่รู้จักกันในอีกชื่อหนึ่งว่า “ปฏิญญากรุงเทพ” (The Bangkok Declaration) โดยสมาชิกผู้ก่อตั้งมี 5 ประเทศ ได้แก่ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย ซึ่งผู้แทนทั้ง 5 ประเทศที่ร่วมลงนามในปฏิญญากรุงเทพประกอบด้วย

1. นายอาดัม มาลิก รัฐมนตรีต่างประเทศอินโดนีเซีย
2. ตุน อับดุล ราซิก บิน ฮุสเซน รองนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีกลาโหมและรัฐมนตรีกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติมาเลเซีย
3. นายนาซิโซ รามอส รัฐมนตรีต่างประเทศฟิลิปปินส์
4. นายเอส ราชารัตนัม รัฐมนตรีต่างประเทศสิงคโปร์

¹ หัวหน้าศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ตำบลหมื่นไวย จังหวัดนครราชสีมา

² อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนครราชสีมา

5. พันเอก (พิเศษ) ถนัด คอมันตร์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ จาก ประเทศไทย

หลังจากจัดตั้ง ประชาคมอาเซียนเมื่อ 8 สิงหาคม 2510 แล้ว อาเซียนได้เปิดรับ สมาชิกใหม่จากประเทศในภูมิภาคเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้เพิ่มเติมเป็นระยะ ตามลำดับ ได้แก่

-บรูไนดารุสซาลาม เข้าเป็นสมาชิก เมื่อ 8 มกราคม 2527

-สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม เข้า เป็นสมาชิกเมื่อ 28 กรกฎาคม 2538

-สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชน ลาว เข้าเป็นสมาชิกเมื่อ 23 กรกฎาคม 2540

-สหภาพพม่า เข้าเป็นสมาชิกเมื่อ 23 กรกฎาคม 2540

-ราชอาณาจักรกัมพูชา เข้าเป็น สมาชิกเมื่อ 30 เมษายน 2542

ข้อมูลพื้นฐานโดยสังเขปของประเทศ ในกลุ่มอาเซียน ทั้ง 10 ประเทศ ดังนี้

ประเทศอินโดนีเซีย

เมืองหลวงคือกรุงจาการ์ตา เป็น ประเทศที่มีขนาดและจำนวนประชากรมาก ที่สุดในกลุ่มอาเซียน ประชากร ประกอบด้วย ชนพื้นเมืองหลายกลุ่ม ใช้ภาษาอินโดนีเซีย เป็นภาษาราชการ มีภาษามากกว่า 583 ภาษา ร้อยละ 61 อาศัยอยู่บนเกาะชวา นับถือ ศาสนาอิสลามและคริสต์ การปกครองเป็น แบบประชาธิปไตยที่มีประธานาธิบดีเป็น ประมุข และหัวหน้าฝ่ายบริหาร

ประเทศมาเลเซีย

เมืองหลวง คือ กรุงกัวลาลัมเปอร์ เป็นประเทศที่อยู่ทางตอนใต้ของไทย และมีความหลากหลายทางด้านเชื้อชาติ ภาษาที่ใช้ ได้แก่ภาษามาเลย์ เป็นภาษาราชการ รองลงมาเป็นอังกฤษและจีน ประชากร

ประกอบด้วย มาเลย์ จีน อินเดีย และชนพื้นเมืองเกาะบอร์เนียว นับถือศาสนาอิสลาม พุทธ และคริสต์ การปกครองเป็นแบบ ประชาธิปไตยในระบบรัฐสภา

ประเทศฟิลิปปินส์

ฟิลิปปินส์ เป็นหมู่เกาะที่ได้รับอิทธิพล และวัฒนธรรมจากประเทศตะวันตก เมืองหลวง คือ กรุงมะนิลา ภาษาที่ใช้ได้แก่ภาษาฟิลิปปิโนและภาษาอังกฤษ เป็นภาษาราชการ รองลงมาเป็น สเปน, จีนฮกเกี้ยน, จีนแต้จิ๋ว ฟิลิปปินส์ มีภาษาประจำชาติคือ ภาษาตากาล็อก ประชากร ประกอบด้วย มาเลย์ จีน อินเดีย และชนพื้นเมืองเกาะบอร์เนียว นับถือ ศาสนาคริสต์โรมันคาทอลิก คริสต์นิกาย โปรเตสแตนต์ และอิสลาม การปกครองเป็น แบบประชาธิปไตยแบบประธานาธิบดีเป็น ประมุขและหัวหน้าฝ่ายบริหาร

ประเทศสิงคโปร์

ชื่อเต็มคือ สาธารณรัฐสิงคโปร์ จุดเด่น คือเป็นประเทศที่มีรายได้ประชาชาติสูงสุด เมืองหลวง คือ สิงคโปร์ ใช้ภาษามาเลย์ เป็น ภาษาราชการ รองลงมาเป็นจีนกลาง ส่งเสริมให้ พูดได้ 2 ภาษาคือ จีนกลาง และให้ใช้อังกฤษ เพื่อติดต่อกิจการและชีวิตประจำวัน ประชากร ประกอบด้วยชาวจีน มาเลย์ อินเดีย นับถือ ศาสนาพุทธ อิสลาม คริสต์ ฮินดู และไม่นับถือ ศาสนา การปกครองเป็นแบบสาธารณรัฐ (ประชาธิปไตยแบบรัฐสภา มีสภาเดียว) โดยมี ประธานาธิบดีเป็นประมุข และนายกรัฐมนตรี เป็นหัวหน้าฝ่ายบริหาร

ประเทศไทย

ภูมิศาสตร์ของไทย ตั้งอยู่ตรงกลาง ของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ทำให้ สามารถติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านได้อย่าง สะดวก เมืองหลวง คือ กรุงเทพมหานคร ใช้ ภาษาไทย เป็นภาษาราชการ ประชากร ประกอบด้วยชาวไทยเป็นส่วนใหญ่ นับถือ

ศาสนาพุทธนิกายเถรวาท อิสลาม และอื่นๆ การปกครองเป็นแบบระบบประชาธิปไตยแบบรัฐสภา อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ประเทศบรูไน

ชื่อเต็มคือ เนการาบรูไนดารุสซาลาม เมืองหลวง คือ บันดาร์ เสรี เบกาวัน เป็นประเทศที่มีประชากรน้อยที่สุด แต่มีแหล่งวัตถุดิบด้านพลังงานที่สำคัญ ภาษาที่ใช้ได้แก่ภาษามาเลย์ เป็นภาษาราชการ รองลงมาเป็นอังกฤษและจีน ประชากร ประกอบด้วย มาเลย์ จีน และอื่นๆ นับถือศาสนาอิสลาม พุทธ คริสต์ การปกครองเป็นแบบระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์

ประเทศเวียดนาม

ชื่อเต็มว่า สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม เมืองหลวง คือ กรุงฮานอย เป็นประเทศที่มีอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจค่อนข้างสูง ใช้ภาษาเวียดนาม เป็นภาษาราชการ ประชากรประกอบด้วยชาวเวียดนาม นับถือศาสนาพุทธนิกายมหายาน คริสต์ ระบบการปกครองเป็นแบบระบบสังคมนิยม โดยพรรคคอมมิวนิสต์เป็นพรรคการเมืองเดียว

ประเทศลาว

ชื่อเต็มว่า สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เมืองหลวง คือ นครหลวงเวียงจันทน์ ใช้ภาษาลาว เป็นภาษาราชการ ประชากรประกอบด้วย ชาวลาวลุ่ม ลาวเทิง ลาวสูง รวมประมาณ 68 ชนเผ่า ด้านศาสนา นับถือพุทธ นับถือผีและอื่นๆ การปกครองเป็นแบบสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ (ทางการลาวใช้คำว่า ระบบประชาธิปไตยประชาชน) ลาวเป็นประเทศที่มีความใกล้เคียงทางภาษาและวัฒนธรรมกับประเทศไทย

ประเทศพม่า

สหภาพพม่า เมืองหลวง คือ เมืองเนปีดอ เป็นประเทศที่มีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์โดยเฉพาะป่าไม้ พลังงาน และแร่

ธาตุ ใช้ภาษาพม่า เป็นภาษาราชการ ประชากรประกอบด้วยเผ่าพันธุ์ 135 มี 8 เชื้อชาติหลักๆ 8 กลุ่ม คือ พม่า ไทยใหญ่ กระเหรี่ยง ยะไข่ จีน มอญ อินเดีย นับถือศาสนาพุทธ คริสต์ อิสลาม การปกครองเป็นแบบเผด็จการทางทหาร ปกครองโดยรัฐบาลทหารภายใต้สภาพสันติภาพและการพัฒนาแห่งรัฐ

ประเทศกัมพูชา

ชื่อเต็มว่า ราชอาณาจักรกัมพูชา เมืองหลวง คือ กรุงพนมเปญ ใช้ภาษาเขมร เป็นภาษาราชการ รองลงมาเป็นอังกฤษ, ฝรั่งเศส, เวียดนามและจีน ประชากรประกอบด้วย ชาวเขมร จีน และอื่นๆ นับถือศาสนาพุทธเถรวาท เป็นหลัก การปกครองเป็นแบบประชาธิปไตยแบบรัฐสภา โดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขภายใต้รัฐธรรมนูญ

วัตถุประสงค์ของประชาคมอาเซียน

ประชาคมอาเซียน ก่อตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เริ่มแรกเพื่อสร้างสันติภาพในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อันนำมาซึ่งเสถียรภาพทางการเมือง และความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม และเมื่อการค้าระหว่างประเทศในโลกมีแนวโน้มกีดกันการค้ารุนแรงขึ้น ทำให้อาเซียนได้หันมามุ่งเน้นกระชับและขยายความร่วมมือด้านเศรษฐกิจการค้าระหว่างกันมากขึ้น วัตถุประสงค์หลักที่กำหนดไว้ในปฏิญญาอาเซียน (The ASEAN Declaration) มี 7 ประการ ดังนี้

1. ส่งเสริมความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ความก้าวหน้าทางสังคมและวัฒนธรรม
2. ส่งเสริมการมีเสถียรภาพ สันติภาพ และความมั่นคงของภูมิภาค

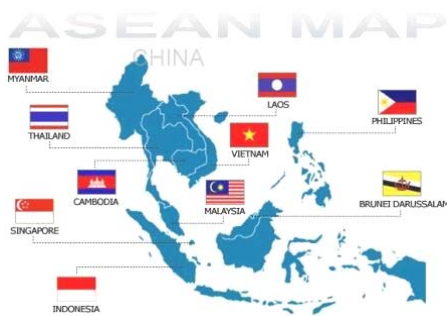
3. ส่งเสริมความร่วมมือทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม วิชาการ วิทยาศาสตร์ และด้านการบริหาร

4. ส่งเสริมความร่วมมือซึ่งกันและกันในการฝึกอบรมและการวิจัย

5. ส่งเสริมความร่วมมือในด้านเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม การค้า การคมนาคม การสื่อสาร และปรับปรุงมาตรฐานการดำรงชีวิต

6. ส่งเสริมการมีหลักสูตรการศึกษาเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

7. ส่งเสริมความร่วมมือกับองค์กรระดับภูมิภาคและองค์กรระหว่างประเทศ

สัญลักษณ์ของอาเซียน คือ รูปวงข้าวสีเหลือง 10 ต้น บนพื้นวงกลมสีแดง ขอบสีขาวและสีน้ำเงิน วงข้าว 10 ต้น หมายถึง ประเทศสมาชิกในอาเซียนทั้ง 10 ประเทศ สีเหลือง หมายถึง ความเจริญรุ่งเรือง งอกงาม สีแดง หมายถึง ความกล้าหาญและมีพลัง สีขาว หมายถึง ความบริสุทธิ์ และสีน้ำเงิน หมายถึง สันติภาพและความมั่นคง

ต่อมาในเดือน ตุลาคม 2546 จากการประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียนที่ประเทศอินโดนีเซีย เหล่าผู้นำอาเซียนได้ร่วมกันลงนามในปฏิญญาว่าด้วยความร่วมมืออาเซียน ที่เรียกว่า “ข้อตกลงบาหลี 2” เห็นชอบให้จัดตั้งประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) คือ การให้อาเซียนรวมตัวเป็นชุมชนหรือประชาคมเดียวกันในทุกด้านภายในปี 2563 ซึ่งต่อมาเหล่าผู้นำอาเซียนได้เห็นชอบให้การรวมตัวประชาคมอาเซียนเร็วขึ้นกว่าเดิมอีก 5 ปี คือ ต้องจัดตั้งให้เสร็จในปี 2558 โดยจะเป็นประชาคมที่ประกอบด้วย 3 เสาหลักซึ่งเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน คือ

1) ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political-Security Community หรือ APSC) มุ่งให้ประเทศในภูมิภาคอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ที่เน้นการรวมตัวของอาเซียนเพื่อสร้างความมั่นใจ เสถียรภาพ และสันติภาพ ในภูมิภาค เพื่อให้ประชาชนในอาเซียนอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข และปราศจากภัยคุกคามด้านการทหาร และภัยคุกคามในรูปแบบใหม่ เช่น ปัญหายาเสพติด และปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ เพื่อให้ประชาชนมีความปลอดภัยและมั่นคง

2) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community หรือ AEC) มุ่งให้เกิดการรวมตัวกันทางเศรษฐกิจ และการอำนวยความสะดวกในการติดต่อค้าขายระหว่างกัน ผู้นำประเทศสมาชิกอาเซียนได้เห็นชอบ ให้จัดตั้ง “ประชาคมเศรษฐกิจของอาเซียน” ภายในปี 2558 มีประสงค์ที่จะให้ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีความมั่นคง มั่งคั่ง และสามารถแข่งขันกับภูมิภาคอื่นๆ ได้ เพื่อความอยู่ดีกินดีของประชาชนในประเทศอาเซียน

3) ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community

หรือASCC) เพื่อให้ประชาชนแต่ละประเทศอาเซียนอยู่ร่วมกันภายใต้แนวคิดสังคมที่เอื้ออาทร มีสวัสดิการทางสังคมที่ดี มีความมั่นคงทางสังคม มีการพัฒนาในทุกด้านเพื่อยกระดับคุณภาพ ชีวิตของประชาชน ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน รวมทั้งส่งเสริมอัตลักษณ์ของอาเซียน

ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community หรือ AEC)

AEC เป็นความร่วมมือด้านเศรษฐกิจของอาเซียนเริ่มมีเป้าหมายชัดเจนที่จะนำไปสู่การรวมตัวทางเศรษฐกิจของประเทศในภูมิภาคอาเซียน นับตั้งแต่การประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 4 ณ ประเทศสิงคโปร์ เมื่อปี 2535 โดยได้มีการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA) ขึ้น และนับแต่นั้นมากิจกรรมของอาเซียนได้ขยายครอบคลุมไปสู่ทุกสาขาหลักทางเศรษฐกิจ รวมทั้งในด้านการค้าสินค้าและบริการการลงทุน มาตรฐานอุตสาหกรรมและการเกษตร ทรัพย์สินทางปัญญา การขนส่งพลังงาน และการเงินการคลัง เป็นต้น ความร่วมมือทางเศรษฐกิจของอาเซียนที่สำคัญมีดังนี้

1. เขตการค้าเสรีอาเซียน (ASEAN Free Trade Area หรือ AFTA) เป็นข้อตกลงทางการค้าสำหรับสินค้าที่ผลิตภายในประเทศสมาชิกอาเซียนทั้งหมด ทำขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2535 มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของอาเซียน ในฐานะที่เป็นการผลิตที่สำคัญในการป้อนสินค้าสู่ตลาดโลก โดยอาศัยการเปิดเสรีด้านการค้า การลดภาษี และยกเลิกอุปสรรคข้อกีดขวางทางการค้าที่มีใ้ภาษี เช่น การจำกัดโควตานำเข้า รวมทั้งการปรับเปลี่ยนโครงสร้างภาษีศุลกากรเพื่อเอื้ออำนวยต่อการค้าเสรี โดยข้อตกลงนี้จะครอบคลุมสินค้าทุกชนิด ยกเว้นสินค้าที่มี

ผลกระทบต่อความมั่นคง ศีลธรรม ชีวิต และศิลปะ อย่างไรก็ตามประเทศสมาชิกต้องให้สิทธิประโยชน์ทางศุลกากรแก่กันแบบต่างตอบแทน หมายความว่า การที่ได้สิทธิประโยชน์จากการลดภาษีของประเทศอื่นสำหรับสินค้าชนิดใด ประเทศสมาชิกนั้นต้องประกาศลดภาษีสำหรับสินค้าชนิดเดียวกัน

2. เขตการลงทุนอาเซียน (ASEAN Investment Area หรือ AIA) ที่ประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 5 เมื่อเดือนธันวาคม 2538 ที่กรุงเทพฯ ได้เห็นชอบให้จัดตั้งเขตการลงทุนอาเซียนเพื่อเสริมสร้างอาเซียนให้เป็นเขตการลงทุนเสรีที่มีศักยภาพ โปร่งใส เพื่อดึงดูดนักลงทุนทั้งจากภายในและภายนอกภูมิภาค ความตกลงนี้ครอบคลุมการลงทุนในอุตสาหกรรม 5 สาขา คือ สาขาอุตสาหกรรม การผลิต เกษตร ประมง ป่าไม้ และเหมืองแร่ และภาคบริการที่เกี่ยวข้องกับ 5 สาขาการผลิตดังกล่าวยกเว้นการลงทุนด้านหลักทรัพย์ และการลงทุนในด้านซึ่งครอบคลุมโดยความตกลงอาเซียนอื่น ๆ เขตการลงทุนอาเซียนกำหนดให้ประเทศสมาชิกดำเนินการเปิดอุตสาหกรรมและให้การปฏิบัติเยี่ยงคนชาติแก่นักลงทุนอาเซียนและนักลงทุนนอกอาเซียน โดยกำหนดเป้าหมายจะเปิดเสรีด้านการลงทุนแก่นักลงทุนอาเซียนภายในปี 2553 และนักลงทุนนอกอาเซียนภายในปี 2563 การดำเนินการเพื่อจัดตั้งเขตการลงทุนอาเซียนประกอบด้วยโครงการความร่วมมือ 3 โครงการ คือ โครงการความร่วมมือและการอำนวยความสะดวก (Co-operation and Facilitation Programme) โครงการส่งเสริมและสร้างความเข้าใจ (Promotion and Awareness Programme) และ การเปิดเสรี (Liberalisation Programme)

3. ความร่วมมือด้านอุตสาหกรรม (ASEAN Industrial Cooperation Scheme

หรือ AICO) มุ่งส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีเป็นฐานการผลิต โดยยึดหลักของการใช้ทรัพยากรร่วมกัน การแบ่งส่วนการผลิตตามความสามารถและความถนัด ตลอดจนส่งเสริมการลงทุนและการถ่ายทอดเทคโนโลยีจากทั้งประเทศสมาชิกและประเทศนอกกลุ่มโดยใช้มาตรการทางภาษีและสิทธิพิเศษอื่นๆ ที่มีใช้ภาษีเป็นสิ่งจูงใจ

4. กรอบความตกลงด้านการค้าบริการ (ASEAN Framework Agreement on Services หรือ AFAS) ในที่ประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 5 เดือนธันวาคม 2538 ที่กรุงเทพฯ รัฐมนตรีเศรษฐกิจของประเทศสมาชิกอาเซียนได้ลงนามในกรอบความตกลงว่าด้วยการค้าบริการของอาเซียน หรือ AFAS) ซึ่งกำหนดให้เจรจาเปิดเสรีการค้าบริการ โดยจัดทำข้อผูกพันในด้านการเปิดตลาด (market access) การให้การปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ (National Treatment) และด้านอื่นๆ (additional commitments) การเจรจาเสรีการค้าบริการในช่วงปี 2539-2544 มุ่งเน้นการเปิดเสรีใน 7 สาขาบริการ คือ สาขาการเงิน การขนส่งทางทะเล การขนส่งทางอากาศ การสื่อสารโทรคมนาคม การท่องเที่ยว การก่อสร้าง และสาขาบริการธุรกิจ ต่อมาในช่วงปี 2545-2549 ได้มีการขยายขอบเขตการเจรจาเปิดเสรีรวมทุกสาขา นอกจากนี้ สมาชิกอาเซียนยังต้องเร่งรัดเปิดตลาดในสาขาบริการที่เป็นสาขาสำคัญ 5 สาขา ได้แก่ สาขาโทรคมนาคมและเทคโนโลยีสารสนเทศ สาขาสุขภาพ สาขาการท่องเที่ยว สาขาการบิน และสาขาบริการโลจิสติกส์ ทั้งนี้เพื่อให้อาเซียนมีความพร้อมในการก้าวไปสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี 2558 ต่อไป

นอกจากนี้ยังมีความร่วมมือด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและอิเล็กทรอนิกส์ (e-ASEAN Framework Agreement) ความ

ร่วมมือด้านการเงินการคลัง (Financial Cooperation) ความร่วมมือด้านการเกษตรและป่าไม้ของอาเซียน และอาเซียน +3 (จีน ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้) ความร่วมมือด้านการขนส่ง โครงข่ายทางหลวงอาเซียน ความร่วมมือด้านพลังงานในอาเซียน (ASEAN Energy Cooperation) และ ความตกลงด้านการท่องเที่ยวอาเซียน (ASEAN Tourism Agreement) และอาเซียน + 3 (จีน ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้)

ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญของประชาคมอาเซียน

เนื่องจากประชาคมอาเซียน เป็นการรวมตัวกันของประเทศต่างๆ 10 ประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ที่มีความแตกต่างกัน ทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ดังนี้

1. ประเทศสมาชิกอาเซียน มีสภาพภูมิศาสตร์คล้ายคลึงกัน จึงมีสินค้าเกษตรหรือแร่ธาตุที่คล้ายคลึงกัน บางครั้งจึงมีการแย่งตลาดกันเอง และสินค้าส่วนใหญ่เป็นผลผลิตทางการเกษตรที่ยังไม่ได้แปรรูป ทำให้ราคาสินค้าตกต่ำ นโยบายเขตการค้าเสรีในภูมิภาคนี้จึงดำเนินไปอย่างช้ามากจะแก้ไขปัญหานี้ได้จะต้องมีการแบ่งการผลิตตามความถนัดของแต่ละประเทศแล้วนำมาแลกเปลี่ยนกันจึงจะเกิดการรวมกลุ่มกันได้

2. สินค้าอุตสาหกรรมในกลุ่มอาเซียนนั้นก็เป็นอุตสาหกรรมประเภทเดียวกัน แต่ละประเทศต่างก็มุ่งจะพัฒนาประเทศให้เป็นประเทศที่พัฒนาแล้วตามแบบอย่างตะวันตก จึงต้องมีการจัดซื้อเทคโนโลยีขั้นสูง ประเทศในกลุ่มอาเซียนที่พอจะผลิตสินค้าเทคโนโลยีได้ก็คือสิงคโปร์ แต่ประเทศสมาชิกก็เก็ยงว่ายังไม่มืคุณภาพ จึงจำเป็นที่จะต้องพึ่งพาสินค้าจากประเทศ

อุตสาหกรรมนอกกลุ่มอาเซียน ทำให้การค้าขายระหว่างกันในกลุ่มอาเซียนทำได้ยาก วิธีการแก้ไขจะต้องมีการแบ่งงานกันทำและยอมรับสินค้าประเทศในภูมิภาคเดียวกัน รวมทั้งจะต้องมีการพัฒนาคุณภาพสินค้าภายในกลุ่มประเทศอาเซียนให้ดีขึ้น

3. ประเทศในอาเซียนพยายามพัฒนาอุตสาหกรรมภายในประเทศเพื่อทดแทนการนำเข้า แต่ละประเทศพยายามส่งเสริม พัฒนา และคุ้มครองอุตสาหกรรมในประเทศตน โดยการใช้กำแพงภาษีหรือกำหนดโควต้า ซึ่งสวนทางกับหลักการในการรวมกลุ่มและตลาดการค้าเสรี ซึ่งเป็นประเทศสมาชิกมารวมกลุ่มกันต้องยกเลิกข้อเลือกปฏิบัติทางการค้าระหว่างประเทศเพื่อก่อให้เกิดการค้าเสรี (Free Trade) ดังนั้นข้อตกลงใน AFTA ของอาเซียนหลายข้อจึงยังไม่ได้รับการปฏิบัติ

4. ประเทศสมาชิกยังคงปกป้องผลประโยชน์แห่งชาติของตนเป็นหลัก และการหารายได้เข้าของรัฐบาลประเทศในอาเซียนมีลักษณะเหมือนกัน คือรายได้หลักของประเทศมาจากการเก็บภาษีศุลกากรสินค้าขาเข้าและขาออก ซึ่งการรวมกลุ่มเป็นประชาคมอาเซียนให้ยกเลิกการเก็บภาษีระหว่างกันหรือเก็บภาษีให้น้อยลง การรวมกลุ่มเพื่อให้เกิดการค้าเสรีระหว่างประเทศในภาคีจึงยังทำได้ยาก

5. ความแตกต่างกันทางการเมืองและการปกครอง การสร้างประชาคมความมั่นคงอาเซียนก็จะช่วยยกระดับความร่วมมือในการส่งเสริมประชาธิปไตยของแต่ละประเทศ อันมีผลต่อความสงบเรียบร้อยทางการเมืองในภูมิภาคด้วย สมาชิกบางประเทศยังมีปัญหาด้านความเป็นประชาธิปไตย และยังปกครองในรูปแบบเผด็จการและต้องการรักษาอำนาจของตนไว้ ทำให้อาเซียนพัฒนาได้อย่างยากลำบาก

6. ความขัดแย้งระหว่างประเทศอาเซียน ประเทศสมาชิกในกลุ่มอาเซียนยังมีปัญหาความขัดแย้งระหว่างประเทศอยู่ เช่น ปัญหาพรมแดนระหว่างประเทศไทย – กัมพูชา ปัญหาพรมแดนระหว่าง มาเลเซีย – ฟิลิปปินส์ – อินโดนีเซีย

7. ความแตกต่างด้านสังคมและวัฒนธรรม ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นดินแดนซึ่งมีความหลากหลายทางเชื้อชาติ ศาสนา นอกจากความแตกต่างทางศาสนาแล้ว ปัญหาชนกลุ่มน้อยที่มีจำนวนมาก ซึ่งแน่นอนว่าย่อมมีความแตกต่างทางความเชื่อ วิถีชีวิต ภาษา ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม ก็เป็น อุปสรรคต่อการหลอมรวมสร้างความเป็นหนึ่งเดียว

ดังนั้น การที่ประเทศไทยจะเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี 2558 นั้น ต้องมีการเตรียมความพร้อมในหลายประการโดยควรเริ่มที่การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้อาเซียนในสถานศึกษาตั้งแต่การศึกษาขั้นพื้นฐานจนถึงระดับอุดมศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบและนอกระบบ ทั่วทุกจังหวัดในประเทศ เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมด้านข้อมูลประชาคมอาเซียน เป็นแหล่งความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน ประวัติความเป็นมา วัตถุประสงค์ กฎระเบียบ ข้อตกลงต่างๆ ที่ควรทราบ รวมทั้งการเพิ่มบรรจุเนื้อหาเกี่ยวกับอาเซียนเข้าไปในหลักสูตรการเรียนการสอนด้วย ทั้งนี้ รัฐบาลควรให้การสนับสนุนอย่างจริงจัง ซึ่งในปัจจุบันยังไม่เป็นรูปธรรมที่ชัดเจนมากนัก ต่างกับประเทศสมาชิกบางประเทศที่มีการเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ตั้งแต่ต้นปี 2554 ที่ผ่านมา เช่น ประเทศลาว ได้มีการปรับปรุงระบบสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน ปรับปรุงถนน ระบบไฟฟ้า ตลอดจน

อาคารสำนักงานของหน่วยงานราชการ
ภายในประเทศให้ดีขึ้น

นอกจากนี้ ประเทศไทยควรมีการ
จัดตั้งหน่วยงานกลาง ทำหน้าที่ในการให้
ความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน ตลอดจน

การติดต่อประสานงานกับประเทศต่างๆ ใน
อาเซียน เสมือนเป็นประตูหน้าต่าง เชื่อมโยง
ระหว่างไทยกับประเทศสมาชิก เพื่อเตรียม
ความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในปี 2558
ที่จะถึงในอีก 4 ปีข้างหน้า

เอกสารอ้างอิง

ประชาคมอาเซียน. 2554. **อาเซียน คือ**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://ประชาคมอาเซียน.net>.
2 พฤษภาคม 2554

_____. 2554. **เสาหลัก 2 ความร่วมมือด้านเศรษฐกิจ**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://ประชาคมอาเซียน.net/pillar2-economic>. 2 พฤษภาคม 2554

สมาคมอาเซียน ประเทศไทย. 2554. **การวางรากฐานของประชาคมอาเซียนด้วยสามเสาหลัก**.
[ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://www.asean-thailand.org>. 3 พฤษภาคม 2554

สำนักพัฒนาการประชาสัมพันธ์ กรมประชาสัมพันธ์. 2554. **2558 เปิดประตูสู่ประชาคมอาเซียน :
ไทยได้รับประโยชน์จากการเป็นสมาชิกอาเซียนอย่างไรบ้าง** โดย กรมอาเซียน กระทรวง
การต่างประเทศ 17 มีนาคม 2554. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : [http://hq.prd.go.th/
PRTechnicalDM/ewt_news.php?nid=1155&filename=index](http://hq.prd.go.th/PRTechnicalDM/ewt_news.php?nid=1155&filename=index). 8 พฤษภาคม 2554

กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. 2549. **DVD เผยแพร่ : เส้นทางสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
ของไทย**.